

Täysistunto

Tiistai 26.5.2026 klo 14.00—20.15

18. Eläinten oikeudet perustuslakiin

Kansalaisaloite KAA 8/2023 vp
Valiokunnan mietintö PeVM 3/2026 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 18. asia. Eduskunta on ensimmäisessä käsittelyssä yhtynyt perustuslakivaliokunnan ehdotukseen kansalaisaloitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä. — Keskustelu. Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.21 **Inka Hopsu vihr:** Arvoisa puhemies! Esittelen perustuslakivaliokunnassa tehtyä vastalauseita ja lausumaehdotusta.

Nykyisen lainsäädännön puitteissa eläinten voidaan katsoa olevan suojeltuja esineitä, joita ihminen voi omistaa, ostaa ja myydä. Eläinsuojelusäntely merkitsee tietynlaisia rajoituksia perustuslaissa säädettyihin ihmisen omistusoikeuteen sekä elinkeinovapauteen, kuten eläinten pitoon, kuljetukseen ja teurastukseen kohdistuvia erilaisia minimivaatimuksia. Nämä minimirajoitukset omaisuudensuojaan ja elinkeinovapauteen eivät kuitenkaan tarkoita sitä, että eläinten suojelu olisi riittävällä tasolla ja turvaisi edes eläinten perustarpeiden toteutumisen.

Perustuslaissa on aukko koskien Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 13 artiklassa tunnustetun tuntevien eläinten hyvinvoinnin turvaamista. Kyseisen artiklan mukaan unioni ja jäsenvaltiot ottavat eläinten, jotka ovat tuntevia olentoja, hyvinvoinnin vaatimukset täysimääräisesti huomioon kunnioittaen samalla erityisesti uskonnollisiin rituaaleihin, kulttuuriperinteeseen ja alueelliseen perintöön liittyviä jäsenvaltioiden lakeja ja hallinnollisia määräyksiä sekä tapoja.

Eläimistä sekä eläinten kohtelusta ja suojelusta on sääntelyä useiden eri EU-jäsenvaltioiden sekä muiden maiden perustuslaeissa. Valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan sille ei ole estettä, että eläinten oikeuksia turvattaisiin nykyistä paremmin myös Suomen perustuslain tasolla. Asiantuntijalausunnoissa todettiin, että nykyisen perustuslain tarjoama suoja eläimille on parhaimmillaankin välillistä, satunnaista, toissijaista sekä väliarvoista eikä se riitä turvaamaan eläinten hyvinvointia tavallisen lain ja perustuslailla suojattujen perusoikeuksien välisissä punnintatilanteissa.

Varsin tuore, perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella säädetty laki eläinten hyvinvoinnista osoittaa selvästi, että sellaisen eläinten hyvinvointiin tähtäävän lain säätämiseksi, joka asettaa ihmisille ja heidän toiminnalleen hyvinkin pitkälle meneviä eläinten kunnioittavaa ja hyvää kohtelua koskevia velvoitteita ja rajoituksia, ei ole nykyisinkään valtiosään-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2026 vp

töistä estettä. Asiantuntijalausunnoissa kuitenkin tuotiin esille, ettei hyvinvointilain säätäminen poista tarvetta arvioida myös perustuslain muutostarpeita eläinten aseman, hyvinvoinnin ja hyvän kohtelun edistämiseksi ja että eläinten hyvinvointi on yhä alisteinen taloudellisille, tuotannollisille, uskonnollisille ja kulttuurillisille intresseille, mikä aiheuttaa ongelmia myös hyvinvointilakia tulkittaessa. Tämän osoittaa myös eduskunnassa parhailaan käsittelyssä oleva hallituksen esitys porsaiden kirurgisen kastration kiellon poistamisesta taloudellisten syiden perusteella.

Hyvinvointilaki sisältää myös muita merkittäviä ongelmia, kuten eläinten liikkumista rajoittavien parsinavetoiden ja porsitus- ja tiineytshäkkien käytön jatkamisen sekä eläimille kärsimystä aiheuttavien toimenpiteiden, kuten naudan ja vuohen sarveisaiheen tuhoamisen ja sterilisaation, sallimisen.

Arvoisa puhemies! Tieto ja ymmärrys eläinten hyvinvoinnista ja käyttäytymisestä ja tarpeista ovat kasvaneet merkittävästi ajan myötä, minkä vuoksi eläinten hyvinvoinnin ja oikeudet paremmin tunnistavalle lainsäädännölle on selkeä tarve. Myös oikeustieteellinen tutkimus eläinten oikeuksista on lisääntynyt, ja oikeuskirjallisuudessa on katsottu, että eläinten hyväksikäyttö on sekä järjestelmällistä että institutionalisoitua.

Vaikka nyt käsittelyssä oleva kansalaisaloite ei asiantuntijalausuntojen perusteella ole sellaisenaan valtiosääntöoikeudellisesti toteuttamiskelpoinen, katsoivat asiantuntijat, ettei eläinten asemasta säätämiseksi perustuslain tasolla ole estettä. Osa asiantuntijoista esitti valiokunnalle lausumaa koskien perustuslain muutoksen valmistelua eläinten aseman vahvistamiseksi perustuslaissa.

Näillä perustein katsomme, että perustuslaissa on säätelyaukko koskien eläinten oikeuksia. Eläinten suojelusta säätäminen pelkästään tavallisen lain tasolla ei suojaa eläimiä riittävästi, koska eläinten oikeudet ovat punnintatilanteissa rakenteellisesti alisteisia ihmisten perustuslaissa turvatuille perusoikeuksille. Näin ollen katsomme, että eläinten asemasta ja suojelusta tulee säätää vahvemmin perustuslain tasolla huolellisesti tehdyn jatkovalmistelun jälkeen, ja siksi esitän vastalauseen lausumaehdotuksen: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy valmistelemaan perustuslain muutosta eläinten aseman ja suojelun vahvistamiseksi perustuslaissa.”

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

18.26 **Mai Kivelä vas:** Arvoisa puhemies! Minä haluan, että eläimet saavat perusoikeudet ja että eläinten asema huomioidaan perustuslain tasolla. Muunlajisten elämä on heille itselleen tärkeää, ja eläinten oikeudet ovat merkittävä yhteiskunnallinen kysymys. Ajattelen, että lopulta kyse on sosiaalisesta oikeudenmukaisuudesta.

Selvää on, että nykyinen lainsäädäntö suhteessa muihin eläinlajeihin ei ole ajantasainen eikä looginen. Voimassa oleva lainsäädäntö käytännössä mahdollistaa eläinten hyvin laajamittaisen hyväksikäytön, joka ei ole millään tavalla perusteltua itsessään mutta ei myöskään suhteessa siihen, mitä laissa tavoitellaan. Eli laki tunnistaa sen, että eläimiä tulee kohdella hyvin ja eläimille kuuluu oikeus hyvään elämään, mutta tämä ei sitten käytännössä toteudu, koska laki mahdollistaa myös sen, että eläimet rinnastuvat käytännössä esineisiin. Erityisen räikeästi tämä näkyy silloin, kun kyse on ihmisen taloudellisesta toiminnasta, eli erityisen räikeästi laki sallii tuotantoeläiminä pidettyjen eläinten oikeuksien loukkaamisen.

Nykyisellään meillä on siis lainsäädäntöä, jonka tarkoitus on edistää eläinten hyvinvointia, mutta käytännössä se ylläpitää eläinten kärsimystä. Eli laki ei toteudu edes eläinten pe-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2026 vp

rustarpeiden osalta. On siis selvää, että nykyainsäädännössämme on merkittävä epäkohta, ja tämä on sellainen epäkohta, jota ei voi korjata kosmeettisilla muutoksilla, vaan koko lainsäädännön perusperiaatteet pitää ottaa kriittiseen tarkasteluun.

No, perustuslaki linjaa oikeudesta elämään, ja elämän turvaamisen tärkeys on yhteiskunnallisen hallinnon lähtökohta. On erikoista, että tämä lähtökohta on niin selkeä, mutta sitten toisten lajien kohdalla se ei toteudu vähäisimmässäkään määrin. Eli minusta meidän pitäisi ymmärtää oikeus elämään laajemmin ja kunnioittaa elämää sen eri muodoissa parhaamme mukaan.

Ajattelen myös, että mitä arvokkaampana me pidämme kaikkea elämää, sitä paremmin me voimme kunnioittaa ja turvata myös ihmisoikeuksia. Eli yksinkertaistettuna: jos me rakennamme sellaista maailmaa, jossa on mahdollisimman korkea kynnys väkivaltaan kehtään tuntevaa yksilöä kohtaan, on se turvallisempi paikka meille kaikille. Tämä sama toimii tietenkin myös toisinpäin, eli on aika selvää, että kun mennään päinvastaiseen suuntaan, kuten nyt maailmanpolitiikassa mennään, niin sellainen maailma on turvattomampi meille kaikille.

Arvoisa puhemies! Ajattelen tietenkin, että eläinten oikeudet ovat tärkeitä itsessään tämän laajemman ajatuksen lisäksi ja ihminen on osa eläinkuntaa ja myös muut eläimet ovat yksilöitä, joilla on itseisarvo ja joilla on omat tarpeensa ja intressinsä. Tämä asia eläinten perusoikeuksista on minulle myös henkilökohtaisesti tärkeä. Olen tehnyt tästä aiheesta viime kaudella lakialoitteen ja olen ollut esimerkiksi Cambridgessa luennoimassa tästä aiheesta kansainvälisessä eläinoikeuskonferenssissa ja muutenkin omistanut suuren osan ajastani eläinten oikeuksien edistämiseen. Ajattelen, että politiikassa on paljon tärkeitä asioita, mutta eläinten oikeudet ovat tärkeyteensä nähden tällainen huomattavan alipriorisoitu tema, ja siksi pidän tärkeänä sitä priorisoida. Sen takia ajattelen myös, että tämä kansalaisaloite on tärkeä.

Tämän aloitteen käsittelyä on ollut mielenkiintoista seurata, ja on jo itsessään merkittävää, että eläinten oikeuksia peilataan suhteessa perustuslakiin ja että me olemme saaneet kuulla asiantuntijoita tässä asiassa. Eli ajattelen, että jo tällä käsittelyllä me olemme ottaneet yhteiskuntana askeleita eteenpäin tässä asiassa ja siinä, että eläinten oikeudet otetaan vakavasti. Eli kiitos jälleen kerran aloitteen tekijöille tästä tärkeästä työstä, joka ei varmasti loppu tähän käsittelyyn.

Puhemies! Kuten tähän mietintöön jätetyssä vastalauseessa on tuotu esille, perustuslakivaliokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan perustuslaissa on aukko koskien eläinten hyvinvoinnin turvaamista. Ajattelen, että on tämän käsittelyn perusteella selvää, että perustuslakiin tarvitaan muutos eläinten aseman ja suojelun vahvistamiseksi. Tätä esitetään tässä vastalauseessa lausuman muodossa, ja toivonkin, että mahdollisimman moni kollega voi tätä lausumaa kannattaa. Kannatan siis edustaja Hopsun tekemää esitystä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mari Holopainen, olkaa hyvä.

18.32 Mari Holopainen vihr: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Hopsun tekemää esitystä minäkin.

Kävimme täällä salissa jo edellisessä käsittelyssä varsin moniäänisen ja värikkään keskustelun tästä aiheesta, ja täytyy todeta, että vielä varmasti senkin keskustelun pohjalta olisi tarvetta jatkaa näiden perusasioiden käsittelyä myös päättäjien keskuudessa. Melko erikoisiakin väitteitä tähän keskusteluun nimittäin mahtui ja tehtiin aika pitkälle meneviä tul-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2026 vp

kintoja myöskin tämän vastalauseen tarkoituksesta ja sen muotoilusta. Tässäkin todella esitetään lainsäädännön valmistelua ja sen käynnistämistä. Tässä ei otettu kantaa yksityiskohtiin, miten se tulisi vielä toteuttaa.

On äärimmäisen tärkeää, että kansalaisaloite on tuonut eläinten oikeudet esiin, ja toivon, että tähän asiaan palataan hallitusohjelmaneuvoittelussa. Ainakin omalta osaltani lupaan tätä tavoitetta edistää, mikäli sellaisissa keskusteluissa tulen olemaan mukana. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

18.34 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! En ollut tässä ensimmäisessä käsittelyssä. Tämähän on tosiaan toinen käsittely tämän asian osalta, ja edustaja Holopainen tuossa jo totesi, että ensimmäisessä käsittelyssä on käyty värikästä keskustelua. Pitääpä käydä, herra puhemies, ihan se pöytäkirja lukemassa, minkälaista keskustelua tämän asian osalta on käyty.

Kuulimme tuossa edustaja Holopaisen puheenvuorossa myös, että tämä on ihan hallitusohjelmataavoite vihreälle puolueelle, että eläinten oikeudet tulee saattaa ihan perustuslakiin. Se varmasti on myös vasemmistoliitollekin tavoite. On hyvä, että politiikassa on tavoitteita.

Luin tätä perustuslakivaliokunnan mietintöä ja ajattelin lukea siitä myös tähän täysistunnon pöytäkirjaan. Nimittäin tässäkin perustuslakivaliokunta on kansalaisaloitteeseen sisältyvän lakiehdotuksen arvioinnissa huomionut ja kirjoittanut omaan mietintöönsä seuraavasti:

”Perustuslakivaliokunnan mielestä kansalaisaloitteessa ehdotettu uusi sääntely tarkoittaisi Suomen oikeusjärjestyksen taustalähtökohtien perustavaa laatua olevaa muutosta. Nykyinen perustuslakimme on modernin länsimaisen demokratian perustuslaki, jossa on kattavasti säädetty valtiollisista perusratkaisuista sekä ihmisyksilön ja julkisen vallan välisistä suhteista. Perustuslakivaliokunta pitää suomalaisen valtiosääntötraditioon huonosti soveltuvana” — huom. huonosti soveltuvana — ”kansalaisaloitteesta ilmenevää ihmisten ja eläinten perusoikeuksien rinnasteisuutta.

Tässä kansalaisaloitteessa ehdotetut perusoikeussäännökset on lisäksi kirjoitettu niin konkreettisiksi, että ne antavat eläimille subjektiivisyyppisiä oikeuksia suhteessa ihmisiin, yrityksiin ja julkisiin toimijoihin. Perustuslakivaliokunnan mielestä vaikuttaa jäävän epäselväksi, onko uuden sääntelyn tarkoitettu muodostavan oikeuksia eläimille myös suhteessa toisiinsa. Avoimeksi jää niin ikään kysymys eläinten velvollisuuksista suhteessa toisiinsa ja muihin tahoihin. Perustuslakivaliokunnan saaman selvityksen mukaan sääntelyn vaikutukset Suomen oikeusjärjestykseen olisivat vaikeasti ennakoitavia, koska esityksellä pyritään muuttamaan hyvin uudenlaiseksi sitä ajattelutapaa, jonka varaan merkittävä osa valtiosääntöoikeudellista, ympäristöoikeudellista ja yksityisoikeudellista sääntelyä rakentuu.”

Herra puhemies! Tässäkin on ihan... Pitää lukea vielä tämä: ”Perustuslakivaliokunnan saaman selvityksen mukaan ehdotettu sääntely edellyttäisi muuttamaan nykyistä eläimiin ja näiden elinympäristöön kytkeytyvää laintasoista sääntelyä ja yksityisoikeudellisen järjestelmän perusteita. Perustuslakivaliokunta kiinnittää huomiota siihen, että ehdotettu uusi sääntely olisi myös poikkeuksellisen yksityiskohtaista ja laajaa suhteessa siihen, miten perustuslain 2 luvussa säädetään perusoikeuksista.”

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2026 vp

No, herra puhemies, kyllähän kun tätä keskustelua kuuntelee ja kun puhutaan siitä, että eläinten oikeudet tulisi Suomen perustuslakiin kirjata, niin kyllähän, jos näin tehdään, tämä perustuslain tarkoitus hämärtyy. Perustuslaki suojaa ensisijaisesti ihmisten perusoikeuksia ja määrittelee valtion rakenteen. Jos tämä eläinten oikeuksien lisääminen laitettaisiin, niin kyllä se muuttaisi perustuslain luonnetta ja hämärtäisi sitten sen myötä perustuslain ydin-tehtävää.

Sitten tämä oikeudellinen epäselvyys, mikä on tässä myös perustuslakivaliokunnan mietinnössä tuotu esille: Jos eläinten oikeudet käsitteenä on hyvin tulkinnanvarainen, niin mitä oikeuksia eläimillä sitten olisi, jos se perustuslakiin kirjattaisiin? Koskisiko se ihan kaikkia eläimiä? Voisiko eläin olla... [Mai Kivelä: Koskeehan nykyinenkin laki!] — Täältä tuli välihuuto, että se koskee tänäkin päivänä. Meillä on tänä päivänä jo nykyinen eläintensuojelulaki todella hyvä, ja niin kuin edustajat omissa puheenvuoroissaan toivat esille, nykyistä lainsäädäntöä eläintensuojelulain osaltahan on muutettu parempaan suuntaan, varsinkin viime vaalikaudella. Sehän tarkoittaa, että eläimiä tulee kohdella asianmukaisesti ja hyvin. Mietin vain, miksi tätä pitää sitten vielä perustuslakiin lähteä kirjaamaan.

Puhemies! Pitääpä lukea, kun tämä on toinen käsittely tämän asian osalta, se ensimmäisen käsittelyn pöytäkirja, miten värikästä keskustelua silloin on käyty. [Lauri Lyly: Se oli perusteellista!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elomaa, olkaa hyvä.

18.39 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Todella ensimmäisessä käsittelyssä jo otin kantaa ja pidin oman puheenvuoroni tähän perustuslakivaliokunnan mietintöön liittyen, mutta otan nyt esille ihan yleisesti, mitä tämä eläimen itseisarvon tunnustaminen tarkoittaisi. Se tarkoittaisi sitä, että hyväksyisimme eläimen moraalisen aseman tuntevana olentona. Elikkä nyt tulee kysymys, ollaanko sitä mieltä, että eläimiä tulisi kunnioittaa. Mielestäni kyllä, se on elävä olento, ei esine. Eläimen asema tuntevana olentona on tunnustettu myös EU:n perustamissopimuksessa.

On totta, että eläinten hyvinvointilaki uudistettiin viime kaudella. Eläinten hyvinvointi on otettu paremmin huomioon, ja on tullut parannuksia, myönnettäköön se.

Samalla kiitän myös kansalaisaloitteen tekijöitä siitä, että asia nostetaan keskusteluun. On hyvä keskustella monipuolisesti asiasta, varsinkin eläinten hyvinvoinnista ja eläinsuojelusta, nimittäin meillä on siinä vielä paljon korjattavaa. Tällä hetkellä onkin lausunnoilla, että jos on tehnyt eläinsuojelurikoksen ja tekee vielä uudestaan ja se huomioidaan, niin pitäisikö siitä olla kovemmat rangaistukset vai onko se niin, että taas tulee huomautus ja pikkusakko ja jatkuu asia samanlaisena. On hyvin tärkeää, että me nyt otamme sen vakavasti, mitä sieltä on tulossa, ja se tulee varmaan sitten tänne saliinkin, se on nyt lausunnoilla.

Ylipäänsä kun me puhumme eläinten oikeuksista tai eläinten suojelusta tai eläintenpitorikoksista, niin todella on tärkeää, että ihmiset kohtelisivat myös eläimiä kunnioitetusti ja kunnioittaisivat eläimiä, koska näitä tapauksia on aivan liian paljon. Vain osa niistä tulee esille näissä iltapäivälehdissä, aivan karseita tapauksia, joissa eläimiä on kohdeltu todella huonosti. Yleensä se johtaa sitten siihen, että eläimet pitää lopettaa, se on mennyt niin pitkälle. Nämä tarkastukset tehdään, mutta on niitäkin tapauksia, että 20 kertaa käydään paikalla päällä ja kestää monta vuotta. Ymmärrämme sen, että ei näin voi jatkua. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 55/2026 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mari Holopainen, olkaa hyvä.

18.42 **Mari Holopainen vihr:** Arvoisa puhemies! Olen kyllä itse sitä mieltä, että eläinsoojelulaki ei ole riittävä, vaikka täällä keskustan edustaja näin esitti näkemyksensä.

On myös todettava tähän puheenvuoroon, että tässähän esitetään, että tätä kansalaisaloitetta lakialoitteen muodossa ei hyväksytä vaan käynnistetään valmistelu siitä, kuinka eläinten oikeudet voisivat paremmin toteutua osana perustuslakia, joten aika pitkälti tämä kritiikki kohdistuu sellaisiin asioihin, jotka varmasti ovat ratkaistavissa tässä lainsäädännön jatkovalmistelussa, mikäli siihen päätetään ryhtyä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.